

نیم قرن تجربه در تحقیقات چغندر قند

یافته‌های شیرین

(۲۲) کشت انتظاری چغندر قند در برخی مناطق سرد و نیمه سرد

رحیم محمدیان، علی رضائومی

بیان مسئله و اهمیت موضوع

جهت استفاده بهینه از نزولات آسمانی و کاهش مصرف آب آبیاری - به ویژه در مناطق خشک و نیمه خشک - راه کارهای مختلفی پیشنهاد می شود. کشت انتظار، از جمله این راه کارها است. منظور از کشت انتظار، کشت گیاهان بهاره در پاییز - پیش از وقوع یخبندان در پاییز - است. بعد از کشت بذر در این شرایط، بذر پس از جذب آب تا فرارسیدن زمان مناسب جهت جوانه زنی، در حالت انتظار می ماند. در این زمان با گرم شدن خاک، گیاهچه ها شروع به رشد می کنند و پیش از خاتمه کشت های بهاره، گیاهچه های کشت انتظار در سطح مزرعه مستقر می شوند. از جمله سودمندی های کشت انتظار نسبت به روش های مرسوم کاشت، استفاده بهینه از بارندگی های اول فصل و افزایش طول دوره رشد در مناطق سرد و نسبتاً سرد است.

شرح دستورالعمل و توصیه فنی

نتایج تحقیقات نشان داده است، کشت انتظار چغندر قند در مناطق سردسیر امکان پذیر است. مقایسه کشت انتظار با کشت زود هنگام (نیمه دوم اسفند لغایت اواخر فروردین) و دیر هنگام (کشت بعد از آخرین آب غلات) چغندر قند با استفاده از یک رقم مقاوم به ساقه روی (بولتینگ)، نشان داد عملکرد قند خالص در شرایط کشت انتظار بدون قطع آبیاری در اوایل فصل رشد، نسبت به کشت زود هنگام بیشتر بود. هم چنین عملکرد قند خالص کشت زود هنگام بیش از کشت پس

از آخرین آب غلات بود. با توجه به نتایج این آزمایش، استنباط شد که می‌توان در کشت انتظار چغندر قند تا حدود ۴۰ روز بعد از زمانی که آبیاری در فصل بهار مورد نیاز است، از انجام آبیاری خودداری شود بدون آنکه کاهش معنی‌داری در عملکرد قند خالص مشاهده شود. البته طول مدت زمان قطع آبیاری در مناطق مختلف می‌تواند تحت تأثیر عواملی نظیر بافت و ماده آلی خاک، میزان ذخائر رطوبتی خاک، مقدار بارندگی و دما تغییر کند.

کشت انتظاری چغندر قند دارای محدودیت‌هایی نیز هست که اهم آن‌ها عبارتند از:

- گرم شدن هوا پس از کاشت، سبز شدن بذر و سپس کاهش دما می‌تواند موجب کاهش تراکم بوته در سطح مزرعه شود. لذا توصیه می‌شود که تاریخ کاشت با توجه به آمار بلندمدت هواشناسی منطقه به گونه‌ای انتخاب شود که احتمال افزایش دما و جوانه‌زنی بذر پس از کاشت و شروع فصل سرما و یخبندان کم باشد و علاوه بر این، مقدار بذر نسبت به روش‌های مرسوم بیشتر در نظر گرفته شود.
- در کشت انتظار، حتماً باید بذر رقم‌های مقاوم به ساقه‌روی (بولتینگ) استفاده شود.
- کیفیت ریشه در این روش ممکن است در برخی مناطق نسبت به روش‌های مرسوم کمتر باشد. لذا توصیه شده است برای ترویج این روش در مناطق سرد و نسبتاً سرد، در ابتدا سطح محدودی را به این سیستم کشت اختصاص داد.

منابع مورد استفاده

- بیات، ع. ۱۳۸۰. بررسی امکان کشت زمستانه چغندر قند بدون آبیاری تا گرفتن آب از غلات. گزارش نهایی پروژه تحقیقاتی، مؤسسه تحقیقات اصلاح و تهیه بذر چغندر قند.
- محمدیان، ر. ۱۳۸۴. بررسی اثر زمان شروع آبیاری در کشت انتظار بر روی برخی صفات چغندر قند. گزارش نهایی پروژه تحقیقاتی، مؤسسه تحقیقات اصلاح و تهیه بذر چغندر قند.